

VW

VIRGINIA
WOOLFOVÁ

PANI

DALLOWAYOVÁ

VIRGINIA
WOOLFOVÁ

PANI
DALLOWAYOVÁ

ODEON

Virginia Woolf
MRS. DALLOWAY

Translation © Michal Breznický (dedičia) / LITA, 2021

Epilogue © Juraj Vojtek (dedičia) / LITA, 2021

Jacket design © 2021 by Zdeněk Ziegler

Slovak edition © 2021 by Ikar, a.s.

ISBN 978-80-551-8519-4

Pani Dallowayová povedala, že kvety kúpi sama.

Lebo Lucy má roboty vyše hlavy! Treba pozvesovať dvere z pántov, prídu chlapi od Rumpelmayera. A potom, pomyslela si Clarissa Dallowayová, aj to ráno! – svieže, sviežučké, sťaby sa vylúplo z mora deťom na pláži.

Aká nádhera! Ten vzduch! Tak sa cítila v Bourto-
ne, keď s tichým vrznutím, ako práve teraz, dokorán
roztvorila francúzske okno a vybehla von. Aký svieži,
pokojný a, pravdaže, tichší než tu býval vzduch včas-
ráno; ako plesk vlny, bozk vlny, chladný a prudký, ba
(pre osemnásťročnú dievčinu, lebo toľko mala vtedy
rokov) aj slávnostný, veď ako tam stála pri otvorenom
okne a hľadela na kvety, na stromy, na opar nad nimi,
na havrany, čo sa vznášali a spúšťali nadol, vždy cítila,
že sa stane niečo strašné. Stála tam zahľadená a vtom
Peter Walsh povedal: „Rozjímate v zelenine?“ – bolo to
tak? „Ľudí mám radšej ako karfiol“ – alebo tak? A do-
zaista to povedal raz ráno pri raňajkách, keď vyšla na
terasú – Peter Walsh. Onedlho sa vráti z Indie, v júni
alebo v júli, nepamätá sa kedy, lebo listy píše strašne
nudné; skôr si pamätá jeho výroky, oči, vreckový no-

žík, úsmev, šomranie; veľa, veľa kadečoho sa jej načisto vytratilo z pamäti a zachovala si – naozaj zvláštne – iba zopár výrokov, ako výrok o tej kapuste.

Znehybnela na obrubníku a vyčkala, kým prejde Durnallov sťahovací voz. Pôvabná žena, pomyslel si Scrope Purvis (pozná ju, ako sa vo Westminsteri poznajú susedia), pripomína vtáča, sojku, belaso-zeleňú, svižnú, živú, aj keď jej už minulo päťdesiat a po chorobe je veľmi bledá. Stojí tam ako na bidielku, vôbec ho nezbadala; čaká vzpriamená, kedy bude môcť prejsť.

Lebo ak bývate vo Westminsteri – koľko už rokov? vyše dvadsať –, zacítite aj na najrušnejšej ulici, aj keď sa zobudíte v noci – Clarissa je o tom svätosväte presvedčená –, zvláštne ticho či slávnostnú vážnosť, nepopísateľný prerыв, napätie (vraj preto, že jej po chrípke zoslablo srdce), keď sa Big Ben chystá odbiť. Už! Zatiaľ len upozorňuje, ľubozvučne. Už odbíja hodinu, neodvolateľne. Olovené kruhy sa rozplývajú v povetrí. Akí sme len blázni, rozmýšľala, prechádzajúc cez Victoria Street. Sám pánboh vie, prečo to všetko tak ľúbime, vidíme, vymýšľame, vybájujeme, rúcame a každú chvíľu znovu ožívujeme. A to isté cítia aj najhorší povalači, aj najväčší bedári, čo sedia na schodíkoch pred domami (zapíjajú svoj úpadok); a nepomôže im, to vie určite, nijaký nový zákon, a to z jediného dôvodu: ľúbia život. V očiach ľudí, v kolísavej, hrmotnej a ťažkej chôdzi, v lomoze a huriavku, v kočoch, autách, v omnibusoch, vo vozoch, v nosičoch reklám, čo kráčajú šuchtavým a hojdavým krokom, v dychových kapelách, vo verklí-

koch, vo víťazosláve, v rinkote a v čudnom, prenikavom hukote lietadla nad hlavou sa tají, čo Clarissa ľúbi: život, Londýn, jún, táto chvíľa.

Je totiž polovica júna. Vojna sa skončila, ibaže nie pre všetkých: pani Foxcroftová sa večer na vyslanectve umárala od žiaľu, lebo zahynul jej milovaný syn a starý kaštieľ zdedí bratanec; aj lady Bexboroughovej – vraj otvárala dobročinný predaj s telegramom v ruke – zahynul John, jej miláčik. No skončila sa, vďaka Bohu – skončila. Je jún. Kráľ a kráľovná sú v paláci. A všade, hoci je ešte zavčasu, dupocú a rozrývajú zem cválajúce poníky, klepocú kriketové pálky: na Lords, Ascote, Ranelagh aj inde. A všetko ovíja mäkká sieť sivobelaseho ranného oparu, a ako sa deň bude dĺžiť, sieť sa bude odvíjať a povysýpa na trávniky a kriketové ihriská cválajúce poníky, čo sa prednými nohami ledva dotýkajú zeme, rozbehaných mládencov aj rozosmiate dievčatá v priehľadnom mušelíne, lebo aj po pretancovanej noci treba vyvieť na prechádzku smiešnych chlpatých psíkov; už teraz, včasnou hodinou, vyrážajú vo svojich autách diskkrétne, vznešené vdovy s tajomným poslaním a obchodníci naponáhlo upravujú vo výkladoch pravé i nepravé drahokamy, aj utešené zelené brošne z osemnásteho storočia, aby prilákali Američanov (lenže ona musí šetriť, nesmie nakupovať pre Elizabeth nerozvážne); aj ona, ľúbiaca to všetko absurdnou a vernou láskou, veď je čiastočkou toho všetkého – za čias Jurajov boli jej predkovia na kráľovskom dvore –, aj ona už večer bude žiariť a trblietať sa: usporiada večierok. Ale to zvláštne ticho hneď za bránou parku, tá ľahká prízemná hmla,

ten bzukot, tie pomaly plávajúce blažené kačky, nafúknuté vtáky na vode. A od vládnych budov, náramne vhodne, v ruke depeše v obale s kráľovským erbom, akurát prichádza Hugh Whitbread, jej starý priateľ Hugh – skvelý Hugh!

„Dobré ráno prajem, Clarissa!“ prihovoril sa Hugh dosť obradne, veď sa poznajú od detstva. „Kam ste sa vybrali?“

„Rada sa prechádzam po Londýne,“ odpovedala pani Dallowayová. „Oveľa radšej ako na vidieku.“

Práve sa chystajú – bohužiaľ – k doktorom. Ostatní chodia do kina, chodia do opery, chodia s dcérami do spoločnosti; a Whitbreadovci chodia „po doktoroch“. Clarissa neraz navštívila Evelyn Whitbreadovú v sanatóriu. Je Evelyn zasa chorá? Evelyn sa naozaj cíti akosi nedobre, odpovedal Hugh, ohrnul pery a hádam pritom vypol vynikajúco oblečenú mužnú, dokonale vyvotovanú postavu (oblieka sa prvotriedne, je vždy ako zo škatuľky, asi musí, keď má to miestečko na kráľovskom dvore), naznačujúc, že manželka trpí na akúsi vnútornú chorobu, nič vážne, Clarissa, ako stará priateľka, to dozaista chápe a nebude sa vypytovať. Chápe, pravdaže, veľmi nepríjemné; a pocítila sesterský súcit, no hneď si stiesnene uvedomila, že má na hlave klobúk; na včasné predpoludnie akiste nevhodný klobúk. Tak sa jej aspoň zdá, veď Hugh si pri nej vykračuje, prehnane dvíha klobúk a ubezpečuje ju, že vyzerá, akoby mala osemnásť, a že, prirodzene, na večierok príde, Evelyn na tom neústupne nájstojí, ibaže trochu neskôr, po večierku v paláci, musí ta zaviesť jedného

z Jimových synov. Pri Hughovi sa zvykne cítiť nesvoja ako školáčka, no má ho rada, aj že ho pozná oddávna, aj že je svojím spôsobom dobrák, hoci Richarda privádza do zúrivosti, no a Peter Walsh, ten jej doteraz neodpustil, že má Hughu rada.

Scény v Bourtone si pamätá všetky do poslednej – Peter zúrivý, Hugh, prirodzene, nie, on sa nikdy nedá strhnúť, no nie je vyslovený chumaj, ako tvrdieval Peter, nie je taký trušo. Keď mu matka povedala, aby prestal strieľať alebo ju zaviezol do Bathu, poslúchol bez slova; naozaj nie je sebec, a čo sa týka Petrových výrokov, že nemá ani srdce, ani mozog, ničové nič, iba maniere a výchovu anglického džentlmena, tak takto sa jej drahý Peter vyslovoval v najhoršej nálade; hej, býval neznesiteľný, nemožný, ale na ranných prechádzkach, ako bola dnešná, aj rozkošný.

(Jún vylákal na stromy lístok za lístkom. V Pimlicu matky pridávajú bábätká. Z Fleet Street prúdi na ministerstvo námorníctva depeša za depešou. Arlington Street a Piccadilly priam rozpaľujú povetrie v parku a na vlnách božskej vitality, ktorú Clarissa tak miluje, prudko, veľkolepo, víria lístie.)

Môžu žiť odlúčení dlho, dlho, ona a Peter; nenapísala mu jedinký list a on píše sucho, škrobene; no niekedy jej z ničoho nič zide na um, keby bol teraz pri mne, čo by mi povedal? Vracajú jej ho podaktoré dni, podaktoré vzdychy, pokojne, bez niekdajšej trpkosti, môžbyť ako odmenu za jej lásku k ľuďom; vracajú jej ho za pekného rána prostred St. James's Parku, skutočne vracajú. A Peter – čo aký utešený bol deň, aj stromy i tráva, aj

dievčatko v ružovom -, Peter z toho všetkého nevidel naskrze nič. Založil si okuliare, keď mu povedala, a pozrel sa. Jeho zaujímala situácia vo svete, Wagner, Popeova poézia, ľudská povaha a Clarissine duševné nedostatky. A ako ju hrešieval! Čo sa len naškriepili! Vydá sa za ministerského predsedu, bude stávať hore na schodišti a vítať hostí, to jej povedal; ba nazval ju dokonalou hositeľkou (poplakala si nad tým v spálni), vraj má črty dokonalej hositeľky, tak sa vyslovil.

Ešte aj teraz sa škriepieva sama so sebou v St. James's Parku, ešte vždy si dokazuje, že spravila dobre - a aj spravila -, keď sa zaňho vydala. Veď medzi manželmi, ktorí deň čo deň žijú pod jednou strechou, musí byť trochu voľnosti, trochu nezávislosti, a tú jej Richard dožičí, tak ako ona jemu. (Kde je napríklad dnes? V da-jakom výbore, nevypytovala sa v akom.) No s Petrom sa musela deliť o všetko, vniknúť do všetkého. A to bolo neznesiteľné. A po tej scéne pri záhradnej fontáne sa s ním musela rozísť, lebo by sa boli zničili, bol by to ich koniec, isto-iste; i keď jej ako osteň trčí v srdci celé roky žiaľ, bolesť; a potom ten hrozný okamih, keď sa na koncerte dozvedela, že sa oženil so ženou, s ktorou sa zoznámil na lodi cestou do Indie! Nikdy na to nezabudne. Chladná, bez srdca, koketa, tak o nej hovoril. Jakživ nepochopí, ako sa do nej mohol zaľúbiť. Ženy v Indii ho asi chápu - pochabé, povrchné hlupane. Zbytočne ho ľutuje. Je celkom šťastný, aspoň ju o tom ubezpečuje, dokonale šťastný, aj keď nevykonal nič z toho, čo si zaumienil; skrachoval na celej čiare. Ešte aj teraz sa naňho zlostí.

Došla k bráne do parku. Postála, zahľadela sa na omnibusy na Piccadilly.

A už nepovie o nikom na svete, že je taký či onaký. Cíti sa veľmi mladá, ale aj nevýslovne stará. Preniká všetkým ako nôž, ale aj zostáva na povrchu a pozoruje. Ako sa díva na taxíky, premáha ju pocit, že je ďaleko, ďaleko, kdesi na širom mori, sama samučká; ustavične cíti, že žiť čo len jeden jediný deň je veľmi, veľmi nebezpečné. Niežeby sa pokladala za múdru či ktovieako neobyčajnú. Nechápe, ako mohla v živote obstáť, keď sa opiera len o tie nemnohé halúžky vedomostí, ktorých sa jej dostalo od fräulein Danielsovej. Nevie nič, nijaký cudzí jazyk, nevyzná sa v dejinách, knihy už takmer nečíta, iba ak v posteli memoáre; a aj tak ju to všetko priam pohlcuje, všetko, aj tie taxíky, čo sa jej mihajú pred očami; a už nepovie o Petrovi ani o sebe, som taká, som onaká.

Jediným jej darom je, rozmýšľala, kráčajúc ďalej, že vie odhadnúť ľudí, takmer inštinktívne. Len čo osamie s niekým v izbe, zaraz sa zježí ako mačka alebo zapradie. Devonshire House, Bath House, dom s papagájom kakadu, všetky ich kedysi vídala v plnom lesku; pamätá sa na Sylviu, Freda, Sally Setonovú - na kopu ľudí, ako pretancovali celú noc; aj na vozy, čo sťažka hrkotali k trhovisku; aj ako sa vracali domov cez park. Pamätá sa, ako raz hodila šiling do jazierka Serpentine. Každý má svoje spomienky, ale ona má rada aj to, čo vidí vôkol seba, aj túto chvíľu, aj tú tučnú dámu vo fiakri. Záleží, spytovala sa v duchu, kráčajúc k Bond Street, či záleží na tom, že aj ona prestane žiť, načisto, neodvrat-

ne, že všetko toto bude existovať ďalej bez nej? Zraňuje ju, či utešuje myšlienka, že smrťou sa končí absolútne všetko? Tak či onak, isto-iste bude ďalej žiť v uliciach Londýna, v prílive a odlive všednosti, bude ďalej žiť, aj Peter bude žiť, a budú žiť ďalej jeden v druhom, bude aj čiastočkou stromov pri dome, kde býva, i čiastočkou tamtoho domu, hoci je škaredý a rozpadáva sa, aj ľudí, s ktorými sa jakživ nestretla; a medzi ľuďmi, ktorých pozná najlepšie, sa bude stlať sťa prízemná hmla a oni ju budú niesť na svojich konároch, ako vídava stromy niesť hmlu, a bude sa šíriť ďaleko - doďaleka, jej život, ona sama. Ale o čom to sníva, zahľadená do výkladu u Hatcharda? Čo sa usiluje vzkriesiť? Aký obraz bieleho úsvitu na vidieku sa jej marí, keď číta v roztvorenej knihe:

*Už sa neboj slnka páľavy
ani krutej zimy hnevu.*

Čo nedávno skúsil svet, vyhlánilo vo všetkých, v mužoch i v ženách, studňu slz. Slz a zármutku, odvahy a vytrvalosti, schopnosť znášať to všetko vzpriamene a stoicky. Len keď si napríklad pomyslí na ženu, ktorú obdivuje najväčšmi, na lady Bexboroughovú: otvárala dobročinný predaj.

Majú Jorrocksove *Potulky a radosti, Úlisného príživníka, Pamäti pani Asquithovej* aj *Lov na vysokú zver v Nigérii* a všetky sú roztvorené. Kníh a kníh, ale ani jediná, čo by bola súca pre Evelyn Whitbreadovú do sanatória. Nič, absolúčne nič, čo by ju pobavilo, čomu

by sa to nevýslovne vysušené žieňa aspoň na okamih úprimne potešilo, prv než si sadnú a ako vždy začnú nekonečný rozhovor o ženských chorobách. Ako len túži, aby sa ľudia potešili, keď ich navštívi, pomyslela si Clarissa, obrátila sa a zamierila späť k Bond Street, namrzená, veď či nie je hlúpe robiť voľačo len tak? Oveľa radšej by bola ako Richard, ako ľudia, čo pracujú cieľavedome, nie ako ona, rozmýšľala Clarissa, kým čakala na chodníku, veď ona nepracuje, aby niečo spravila, ale aby si ľudia mysleli to či ono, a to, dobre vie, je vyslovená hlúposť (dopravný strážnik už zdvihol ruku), nikoho to nezaujíma. Bože, keby tak mohla začať ešte raz odznova, pomyslela si, keď vykročila na druhú stranu ulice, a keby vyzerala inakšie!

Predovšetkým by bola počerná ako lady Bexboroughová, pleť sťa jemne vypracovaná koža a prekrásne oči. Bola by ako lady Bexboroughová, rozvážna a vznešená, vyššia, zaujímalaby sa o politiku ako muž, mala by dom na vidieku a počínala by si veľmi dôstojne a srdečne. Ibaže postavu má tenkú ako palička v hrachu, smiešnu tváričku, špicatú, vtáčiu. Vyzerá dobre, to je pravda, má pekné ruky a nohy, aj sa pekne oblieka, keď uváži, že na seba nemíňa veľa. No telo, v ktorom chodí (pristavila sa, aby si pozrela akýsi holandský obraz), telo aj všetko, čo k nemu patrí, akoby ho občas ani nebolo – vôbec nebolo. Zmocňuje sa jej zvláštny pocit, že je neviditeľná, nevidená, neznáma, už nie vydatá, už bez dieťaťa, a že po Bond Street začudovane a slávnostne spolu s ostatnými kráča pani Dallowayová, už nie Clarissa, iba manželka Richarda Dallowaya.

Bond Street ju fascinuje, Bond Street zrána začiatkom leta, s vejúcimi zástavkami, s obchodmi, bez kaluží, bez trblietavých ozdôb. V obchode, kde si jej otec päťdesiat rokov kupoval látku na obleky, je jediný bal tvídu; a tu zopár perál; losos na kocke ľadu.

„Už dosť,“ povedala, keď pozrela do výkladu s rybami. „Tak už dosť,“ zopakovala, keď sa pristavila pri výklade, kde sa pred vojnou dali kúpiť takmer dokonalé rukavice. A starý ujo William hovorieval, že dámu poznať podľa topánok a rukavíc. Naposledy vydýchol raz ráno cez vojnu. „Bolo toho dosť,“ povedal. Rukavice a topánky. Na rukavice si potrpí, no jej dcéra, jej Elizabeth, o topánky a rukavice vôbec nedbá.

Vôbec o ne nedbá, premýšľala, kráčajúc po Bond Street k obchodu, kde si kupovala kvety na večierky. Elizabeth vlastne najväčšmi záleží na jej psovi. Ráno celý dom páchol dechtom. No lepší chudák Grizzle ako slečna Kilmanová, lepšia psinka a decht aj to ostatné, ako sa zavierať v dusnej spálni s modlitebnou knižkou! Hocičo je lepšie, chcelo sa jej povedať. A možno je iba vo veku, ako vraví Richard, akým prechádzajú všetky dievčence. Možno sa zaľúbila. Ibaže prečo práve do slečny Kilmanovej? Vytrpela si, to je pravda, to treba chápať, a Richard vraví, že je veľmi schopná, že má na dejiny naozajstný talent. Tak či onak, sú večne spolu a Elizabeth, jej dcéra, bola na konfirmácii, ale ako sa obliekať, ako sa správať k hosťom pri obede, na tom jej vonkoncom nezáleží. Sama zo skúsenosti vie, že náboženský fanatizmus ľudí zbecitňuje (ako aj túžba dosiahnuť ideály), otupuje im city, veď slečna Kilmanová

by kvôli Rusom urobila všetko, kvôli Rakúšanom by umrela od hladu, no keď je s vami osamote, vyslovene vás trýzni, taká je v tom zelenom plášti do dažďa necitlivá. Chodí v ňom už roky, potí sa, nie je v izbe ani päť minút, a už vám dá pocítiť, že je viac ako vy a vy menej ako ona, že ona je chudobná a vy bohatá, že býva v brlohu, kde nemá ani hlavnicu, ani posteľ či pokrovce, vonkoncom nič, a dušu jej ako hrdza večne zožiera príkorie, cez vojnu ju vyhodili zo školy – úbohé, zatrpknuté, nešťastné stvorenie! A tak znenávidíte nie ju, ale ten jej ideál; určite sa v ňom nakopilo všeličo, čo so slečnou Kilmanovou nemá nič spoločné, no stal sa príznakom, s akým sa pasujeme vo sne, vlkolakom, čo sa nad nami rozkročí, dlávi nás a vyciciava nám teplú krv, vládcom a tyranom. Keby sa tak všetko zmenilo a čierne by bolo biele, istotne by slečnu Kilmanovú mala rada! Ale na tomto svete nie. Nie!

Aj tak ju dráždi, že vnútro jej rozrýva onen krutý príznak, že počuje prašťať konáre, že cíti kopytá, čo sa zabárajú do húštin pralesa, do jej duše. Už nikdy nebude celkom spokojná ani celkom vyrovnaná, lebo ten ukrutník, tá nenávisť môže kedykoľvek zarypnúť, najmä po chorobe má nad ňou moc, kmáše ju, zraňuje, priam fyzicky mučí a oberá ju o všetku radosť z krásy, z priateľstva, z toho, že sa má dobre, že ju majú radi, že si zútulňuje domov; tá nenávisť ňou otriasa, rozochvieva ju a podomieľa, akoby mala v sebe ozajstného netvora, ktorý ju podkopáva v koreňoch, akoby celá spokojnosť, ktorou sa obrnila, nebola ničím iným, iba čírou sebaláskou!

Nezmysel, aký nezmysel! okríkla sa v duchu, keď vchádzala otáčavými dverami do Mulberryho kvetinnárstva.

Vošla ľahkým krokom dovnútra, vysoká, vzpriamená, a hneď ju pozdravila slečna Pymová, tvár ako gombička a ruky jasnočervené, akoby si ich ustavične máčala v studenej vode pri kvetoch.

Majú kvety: ostrôžky, hrachory, kytice orgovánu a klince, záplavu klincov. Aj ruže, ba aj kosatce. Ach, áno – vdychovala zemitú záhradnú vôňu, ako tam stála a zhovárala sa so slečnou Pymovou –, má ju obslužiť a pokladá ju za láskavú, veď roky je láskavá; veľmi láskavá, ibaže tento rok vyzerá pani Dallowayová akási staršia, ako sa obzerá medzi kosatcami a ružami a kyticami orgovánov, priviera oči a po uličnom hurikánu vníma iba vôňu a skvostný chlad. Vtom otvorila oči – ruže dýchali sviežosťou sťa čistučká vyhladená bielizeň v prútených košoch, ktorú práve priviezli z práčovne, a tmavočervené klince ostýchavo dvíhali hlávky, aj všetky hrachory rozložené vo vázach, fialkasté, belostné, bledunké – akoby sa končil veľkolepý letný deň s tmavomodrou oblohou, ostrôžkami, klincami, ľaliami a podvečer si dievčence v mušelínových šatách vyšli natrhať hrachory a ruže; a je to chvíľa medzi šiestou a siedmou hodinou a vtedy sa každý kvet – ruže, klince, kosatce, orgovány – rozpaľuje do biela, fialova, červená, do oranžova; a každý kvet v zarosených hriadkach sa rozpaľuje zľahka, čisto; ako len miluje tie sivobiele mušky, čo sa podvečer hmýria sem a tam nad skrutcami a prvosienkami!

A keď už chodila so slečnou Pymovou od vázy k váze a vyberala si kvety, nezmysel, nezmysel, vrela si čoraz pokojnejšie, sľaby tá krása, tie vône, tie farby, ba aj slečna Pymová, ktorá ju má rada a dôveruje jej, boli vlnou, čo ju zalieva a udúša v nej tú nenávisť, toho netvora, udúša všetko; a vlna ju dvíhala nahor, nahor, a vtom – och! Na ulici tresol výstrel.

„Panebože, tie automobily,“ poznamenala slečna Pymová, zamierila k výkladu, pozrela von a vrátila sa s plnou náručou hrachorov, usmievala sa ospravedlňujúco, akoby ona mohla za tie pneumatiky.

Ostrý tresk, pri ktorom pani Dallowayová priam poskočila a slečna Pymová podišla k výkladu a potom sa ospravedlnila, zapríčinilo auto, čo medzitým zabočilo ku chodníku rovno pred Mulberryho kvetinárstvom. Chodci, pravdaže, ihneď zastali a oči im išli vyskočiť, no predôležitú tvár na sivoholubom poťahu zočili iba na okamih, lebo akási mužská ruka zatiahla záclonku a potom sa sivel už iba štvorček holubej farby.

No chýr sa už šíril od Bond Street k Oxford Street na jednej strane k Atkinsonovej parfumérii na strane druhej, niesol sa neviditeľne, nečujne ako oblak, ako svižký závoj nad vŕškami, a rovnako ako oblak nečakane chladivo a tíško sadal na tváre, iba pred chvíľou roztopašne usmievavé. Ale už sa ich dotkla svojím krídlom záhada; začuli hlas vyššej moci, prenikla ich zbožnosť, zahmlievala im zrak a rozškľabovala ústa. Lenže nikto nevedel, či tu tvár vlastne videli. Bol to wa-

leský princ, kráľovná alebo vari ministerský predseda? Čia tvár to bola? Nikto nevedel.

Edgar J. Watkiss s olovenou rúrou okolo ramena nahlas zažartoval: „Premiérov autiak.“

Septimus Warren Smith sa nemohol odhodlať prejsť na druhú stranu ulice a počul ho.

Septimovi Warrenovi Smithovi, tridsaťročnému bledému mužovi s orlím nosom, v hnedých topánkach a v obnosenom zvrchníku, sa v orieškovohnedých očiach tajil strach, ktorý vyľakal aj celkom ľahostajných, neznámych ľudí. Svet už zodvihol korbáč – len kam dopadne?

Všetko sa zastavilo a stíchlo. Rev motorov znel ako nepravidelný pulz, ktorý buráca v obrovskom tele. Slnko pripekalo, lebo auto zastalo pred Mulberryho kvetinárstvom; staré dámy hore na omnibusoch roztvorili čierne slnečníky; tam sa rozpukol zelený slnečník, inde zasa červený. Pani Dallowayová podišla s plnou náručou hrachorov k výkladu a vyzrela von, ružová tvárička zvedavo našpúlená. Všetci sa dívali na auto. Aj Septimus sa díval. Chlapci pozoskakovali z bicyklov. Ulica bola čoraz väčšmi zatarasená. A auto stálo, záclonky stiahnuté a na nich čudná vzorka, ako strom, pomyslel si Septimus a zmocňovala sa ho hrôza, veď vzorka mu pred očami pomaly splýva so všetkým v jedinom bode, akoby sa dralo na povrch čosi desivé, čo už-už vzbĺkne v plameňoch. Svet sa kníše, zachvieva a hrozí, že vzbĺkne v plameňoch. Lebo on, on im stojí v ceste, bleslo mu hlavou. Či sa naňho neďívajú a neukazujú prstom, nevybrali si ho a náročky ho nepúšťajú ďalej? Čo zamýšľajú?

„Poďme, Septimus,“ povedala mu manželka, žieňa s veľkými očami v žltkastej špicatej tvári, Talianka.

Ale ani Lucrezia sa nedokázala odtrhnúť od auta a stromčekovej vzorky na záclonkách. Sedí v ňom kráľovná – vybrala sa kráľovná na nákup?

Šofér čosi otvoril, čímisi otočil, čosi zatvoril a sadol za volant.

„Poďme,“ ozvala sa Lucrezia.

No manžel, lebo boli manželia už štyri či päť rokov, uskočil, strhol sa a zlostne odvrkol: „Dobre!“ Ako by mu bola skočila do reči.

Ľudia si ho istotne všimli, ľudia ho istotne vidia. Ľudia, pomyslela si, keď pozerala na zástup, čo vyvaľoval oči na auto, Angličania s anglickými deťmi, koňmi, šatami; istým spôsobom ich obdivuje, no teraz sú pre ňu len „ľuďmi“, lebo Septimus povedal: „Zabijem sa.“ Hrozné čo i len vysloviť. Čo ak ho počuli? Zahľadela sa na dav. Pomoc, pomoc! chcelo sa jej zakričať na mäsiarskych učňov a na ženy. Pomoc! Ešte minulej jesene stáli so Septimom na nábreží schúlení pod jedným plášťom, Septimus čítal noviny a nechcel sa zhovárať, a tak mu ich vytrhla a smiala sa pritom do očí starčekovi, ktorý ich pozoroval! Neúspechmi sa človek nepochváli. Musí ho odvieť niekam do parku.

„Prejdeme na druhú stranu,“ povedala mu.

Má právo chytiť ho za ruku, aj keď v ruke niet citu. Podal jej iba kosť, svojej žene, prostučkej, veľmi impulzívnej, len dvadsaťštyriročnej, bez jediného priateľa v Anglicku, žene, čo odišla kvôli nemu z Talianska.

Nepreniknuteľne tajomné auto so stiahnutými záclonkami vyrazilo smerom k Piccadilly, všetci naň ešte vždy vyvažovali oči, ešte vždy čerilo tváre na oboch stranách ulice dychom zbožnej úcty, no nikto nevedel, či ju vzdávajú princovi, kráľovnej či ministerskému predsedovi. Tvár zočili iba traja zvedavci, a aj to len na chvíľočku. Ba niektorí sa už aj dohadovali o tom, či v aute sedí muž alebo žena. No bolo nad všetky pochybnosti, že je to niekto veľmi vznešený, po Bond Street sa za záclonkami vezie akási vznešená osobnosť. Keby trochu natiahli ruku, mohli by sa jej dotknúť; možno prvý a posledný raz v živote stoja na krok od jeho či jej anglického veličenstva, pri večnom symbole štátu. Ale kto sedel v aute, budú vedieť iba zvedaví historici preosievajúci čriepky času, keď sa Londýn premení na zarastenú cestičku a zo všetkých, čo sa v toto stredajšie ráno ponáhľali po chodníku, zostanú iba kosti, zopár zásnubných prsteňov pomiešaných s ich prachom a zlaté plomby na nespočetných skazených zuboch. Až potom sa bude vedieť, komu patrila tvár v aute.

Akiste kráľovná, pomyslela si pani Dallowayová, keď vyšla s kvetmi na ulicu: kráľovná. A ako tak stála na slnku pred kvetinárstvom a auto so zatiahnutými záclonkami prechádzalo tesne pred ňou, vyzerala nezvyčajne dôstojne. Kráľovná ide do nemocnice; kráľovná ide otvoriť dobročinný predaj, premýšľala.

Na včasné predpoludnie je tá tlačnica hrozná. Idú na Lords, Ascot, Hurlingham? dumala Clarissa, lebo na ulici sa nedalo ani pohnúť. Nič nie je také smieš-

ne a neuveriteľné, pomyslela si, ako britská stredná vrstva, tróniaca hore na omnibusoch s balíčkami, slnečníkmi, ba, hoci je horúco, aj v kožušinách, samu kráľovnú zdržali, ani len kráľovná nemôže prejsť. Clarissa uviazla na jednej strane Brook Street, sir John Buckhurst, starý sudca, na druhej, auto medzi nimi (sir John slúži spravodlivosti už roky a elegantné ženy sa mu páčia), a vtom sa šofér trochu vyklonil z okienka a čosi povedal či ukázal policajtovi, policajt zasalutoval, zdvihol ruku, kývol hlavou, potom omnibus zabočil ku chodníku a auto prešlo. Šinulo sa aj ďalej pomaly, tichučko.

Clarissa to uhádla, Clarissa to, isteže, vie: osobnému šoférovi uzrela v ruke čosi biele, magické, okrúhle, kotúč a na ňom meno – kráľovnej, princa z Walesu, ministerského predsedu? – a kotúč si silou vlastného jagotu prepaľuje cestu (Clarissa zazrela, ako sa auto zmenšuje, stráca); večer zažiarí medzi svietnikmi, trblietavými hviezdami, dubovými listami na vypätých hrudiach, medzi Hughom Whitbreadom a jemu rovnými, anglickými džentlmenmi v Buckinghamskom paláci. Aj ona dnes večer usporiada večierok. Trochu ju zamrazilo: tak predsa len bude stáť hore na schodoch a vítať hostí.

Auto odišlo, iba ľahká vlna, čo sa čerila za ním, zaliala obchody s rukavicami, klobučníctva, krajčírstva na oboch stranách Bond Street. Na chvíľu sa všetky hlavy obrátili jedným smerom – k výkladom. Dámy, čo si vybrali rukavice – pod lakeť, nad lakeť, citrónové či bledosivé? –, zmĺkli. Čosi sa stalo. Prejavovalo sa